

належали Єдисану (території Єдисанської Орди). Татарбунари мають давню історію, поблизу міста закінчується нижній Траянів вал, збереглися залишки стародавнього земляного укріплення.

Наймолодшими малими містами є міста Южне та Теплодар. Южне було засноване, як населений пункт для проживання працівників Одеського припортового заводу та морського порту «Південний». Теплодар будувався як поселення для працівників атомної теплоелектроцентралі.

Отже, малі міста Одеського регіону мають всі передумови для перспективного розвитку туризму, як одного з пріоритетних напрямів розвитку економіки, але є багато проблем, які в даний час цьому не сприяють. Серед проблем, які гальмують розвиток туризму у малих містах слід назвати: війну з Росією; недостатній рівень розвитку загальної та туристичної інфраструктури; недостатня кількість засобів розміщення; невідповідний стан багатьох історико-культурних пам'яток та музеїв, внаслідок недостатнього державного фінансування; досить низький рівень ділової активності населення в сфері туризму; недосконалість законодавчої та нормативно-правової бази

Бібліографічний список:

1. Генеральна схема планування території України. К.: Державний науково-дослідний інститут проектування міст «Діпромісто», 2000.
2. Івченко А. Міста України. Довідник. К.: НВП «Картографія», 1999. 136с.
3. Куделіна С.Б. Малі міста Одеського регіону: проблеми та перспективи розвитку. Регіон-2014: стратегія оптимального розвитку: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 6-7 листопада 2014 р.). Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2014. С. 234 - 237.
4. Порядок визнання населеного місця історичним. Постанова Кабінету Міністрів України від 3 липня 2006 р. № 909. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npras/40902188> (дата звернення: 26.10.2023)
5. Статистичний щорічник Одеської області у 2017 році. За ред. Л. Е. Котвицької. Одеса, 2018. 421 с.
6. Стратегія розвитку Одеської області на період 2021-2027 роки. URL: <https://oda.od.gov.ua/odeshhyna/> (дата звернення: 26.10.2023)

Курепін В.М.

к.е.н, доцент

Миколаївський національний аграрний університет

РОЗВИТОК СФЕРИ ТУРИЗМУ НА МИКОЛАЇВЩИНІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Туризм, одна з динамічних галузей розвитку Миколаївський області. Вона поєднує в собі культуру, мистецтво, спорт, готельне господарство, транспорт, зв'язок, фінанси, а головне науку та освіту. Туристична сфера є однією з найбільш специфічних [1, с. 16]. Розвиток туристичної сфери у

Миколаївській області довоєнного періоду був одним із пріоритетів соціально-економічного розвитку. Сформований постійний туристичний потік та залучення прямих іноземних інвестицій давали стабільний прибуток в економіку області.

Що приваблювало туристів у Миколаївську область, зокрема сприятливі кліматичні умови, вихід до Чорного моря (Кінбурн), історико-культурні пам'ятки, неповторні краєвиди, безцінні рекреаційні ресурси. Область має значний рекреаційний потенціал [2, с. 11], це морські піщані пляжі, джерела мінеральної води, запаси лікувальних грязей (Тілігульській, Бейкушській лимани), природно-заповідний фонд, який займає 3,07 відсотка території області.

Сприяння інтеграції у світовий економічний простір сприяє унікальне положення території області, яке відкрило для Миколаївщини передумови конкурентоспроможної транспортно-логістичної інфраструктури здатної забезпечити основні аспекти позитивного іміджу області у сфері туризму.

Миколаївщина має передумови для перспективного розвитку туризму [3, с. 99], зокрема область налічує тридцять пам'яток, які мають статус «національного значення»; під охороною держави перебуває 1356 об'єктів культурної спадщини, внесених до відповідних охоронних переліків, з них – 429 археологічних об'єктів, 295 – історичних, 13 – монументального мистецтва та 619 – архітектури; є об'єкти садово-паркового та ландшафтного мистецтва тощо.

З початком війни туристична привабливість Миколаївської області значно знизилась та зійшла нанівець після часткової окупації області. З перших часів війни, до теперішнього часу, значна територія області щоденно потерпає від російських обстрілів [4, с. 81]. Через близькість до лінії фронту та щоденні ворожі обстріли майже третини території області у 2022 році туристичний сезон у Миколаївській області було скасовано. Різке припинення туризму привело до недоотримання у бюджет області значних коштів.

Звільнення правобережжя Херсонщини дещо поліпшило безпекову ситуацію на Миколаївщині. Наразі від обстрілів потерпають Очаківська та Куцурубська громади, а Кінбурнська коса – перлина Миколаївської туристичної галузі, досі залишається окупованою. Чорноморські курорти області (Коблеве, Очаків, Чорноморка, Лугове) на зараз (2023р.) ще є потенційно небезпечними для туристів - зберігається загроза обстрілів.

Але туристичний бізнес оптимістично дивитися у близьке майбутнє [5, с. 81]. Туристичні локації області, які матимуть змогу відвідати туристи, знаходяться не тільки у берегів Чорного моря, є дуже привабливі місця та туристичні локації у Мигії та Тілігульському лимані, Актовському каньйоні, у селі Парутине (заповідник «Ольвія»). Багато чого залежатиме від фінансування. Є амбітні проекти розвитку туристичної інфраструктури області, зокрема, заповідний Трикратський ліс, історичний маєток поміщика Скаржинського – мецената, діяча сільського господарства, одного з піонерів розведення лісів у степовій зоні сучасної України.

Наразі (весна-осінь 2023р) туристичні локації відвідують все більше миколаївців, які у вихідні їдуть відпочивати у безпечні місця, якими можна помандрувати та трохи відволіктись від війни та побутових проблем міста. Безпечні для туристів місця для відпочинку: село Актове (Вознесенський район) зі гранітними скелями, посеред яких протікає річка Мертводод; екологічні стежки Трикратського лісу з його різноманітним фауни й флори; село Мигія Первомайського району, яке розташоване на березі Південного Бугу (Мигіївські пороги, Радонове озеро, парк «Бузький Гард»). Національний природний парк «Бузький Гард» сьогодні має офіційний статус об'єкту Смарагдової мережі Європи, тут знаходяться рідкісні у Європі види флори та фауни. Бузький скелястий каньйон приваблює не тільки туристів, але і спортсменів, які займаються скелелазінням. Ще одна туристична локація знаходиться у Миколаївському районі - регіональний ландшафтний парк «Тилігульський» [6, с. 230], він поєднує у собі узбережжя та прилеглі акваторії Тилігульського лиману, має рідкісну флору та фауну.

Неподалік від парку «Тилігульський» є курортна зона Коблеве - морське узбережжя області. Відвідувати такі пляжі рішенням військового командування України, на жаль, зараз неможливо. Є постійна потенційна загроза висадки ворожого десанту загроза детонації морських мін, які через шторми періодично прибиває до берегів курортної зони.

Така заборона діє відповідно і на морські курорти області: Морське, Лугове, Рибаківка та Чорноморка; курортне містечко Очаків, яке росіяни щоденне безжально обстрілюють. Під заборонаю відвідування виноградників та виноробню Veukush, продукція якої за версією Decanter потрапила до переліку найкращих вин світу.

На відстані всього п'яти кілометрів від виноробні знаходиться Кінбурнська коса, тимчасово окупована територія [7, с. 81]. У довоєнний період найпопулярніше місце серед туристів не тільки України, але і ближнього зарубіжжя, і країн Європейського союзу. Через кришталево чисте море, багатовікові ліси та рожеві озера Кінбурн називають «українськими Мальдівами».

Через обстріли території Кінбурнської коси (2022р) на півострові виникли масштабні пожежі, більша частина заповідної зони замінована, на жаль дотепер. Коли вдасться відкрити для туристів цю локацію? Наразі таке невідомо, потрібна її деокупація, проведення стабілізаційних заходів, розмінування.

Отже, чимало цікавих туристичних локацій у Миколаївській області гостинно чекає своїх туристів. Але відновлення туристичного потоку в Миколаївській області та виведення його на рівень довоєнних часів залежить від багатьох факторів: близькість до лінії фронту, мінна загроза, окупація частини території області та Херсонщини, періодичні обстріли тощо. Наразі Миколаївщина готова приймати туристів тільки у безпечних місцях. Але повномасштабне проведення туристичного сезону відбудеться у

найближчому майбутньому, після нашої перемоги та проведення безпекових заходів.

Бібліографічний список:

1. Дідняк А. В. Міжнародний досвід визначення територій, що потребують підтримки регіонального розвитку // Інформаційно-психологічна та техногенна безпека: історичні аспекти, особливості захисту суспільства та особистості : тези доповідей за результатами тематичного «круглого столу», м. Миколаїв, 9 грудня 2022 р. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 15-18. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12065>.

2. Іваненко В. С., Курепін В. М. Захист водних ресурсів та джерел водопостачання // Захист водних ресурсів - Глобальні виклики, загрози опустелювання територій, міжнародні зобов'язання держав світу : тези доповідей з щорічного тематичного «круглого столу», м. Миколаїв, 22 березня 2022 року. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 9-13. URL <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11213>.

3. Іваненко В. С. Історична та культурна спадщина Миколаївської області, як стратегія національної безпеки України // Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції м. Миколаїв, 23-24 червня 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021. С. 97-100. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9824>.

4. Піндера М. Екологічна безпека територій у зоні бойових дій // Молодь, наука, бізнес : матеріали Всеукр. інтер.-конф. здоб.вищ.освіти і мол.учених, 5-6 жовтня 2022 р., м. Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 81-83. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11861>.

5. Кудряшова А. Б., Курепін В. М. Водні екосистеми: пряма та непряма шкода біорізноманіттю від інцидентів, пов'язаних з війною // Екологічна і техногенна безпека. Охорона водного і повітряного басейнів. Утилізація відходів : матеріали міжнар. наук.-техн. конф., Харків, 19-20 квіт. 2023 р. / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. С. 44-48. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/13844>.

6. Іваненко В. С. Туристично-рекреаційний потенціал Миколаївської області: ландшафтний парк «Тилігульський» // Розвиток туристичної галузі та індустрії гостинності: проблеми, перспективи, конкурентоздатність : матеріали I Міжнародної конференції здобувачів та молодих вчених, м. Дніпро, 25 березня 2021р. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2021. С. 230-232. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9111>.

7. Іваненко В. С., Курепін В. М. Вплив активних бойових дій на стан довкілля // Green Construction Зелене будівництво : міжнар. наук.-практ. конф. 13-14 квітня 2023, м. Київ, Київський національний університет будівництва і архітектури. 2023. С. 325-329. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/13210>.